

2. Встановити процес утворення зобов'язань за платежами до бюджету та їх погашення так, щоб не припускати утворення заборгованості в бюджетній сфері;

3. Контролювати максимальний рівень державного боргу та гарантійних зобов'язань уряду;

4. Чітко визначити відповідальність розпорядників бюджетних коштів на всіх рівнях.

Особливо слід наголосити на необхідності встановлення жорстких заходів відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Щодо розпорядників бюджетних коштів, які порушують бюджетне законодавство, доцільно застосовувати такі санкції: призупинення повноважень за асигнуваннями або управління доходами чи видатками; запровадження обмеження щодо використання бюджетних рахунків; скасування або призупинення бюджетних асигнувань для відшкодування незаконно витрачених коштів або вимоги їх відшкодування.

Урегулювання проблеми відповідальності учасників бюджетного процесу за повне та своєчасне фінансування, цільове використання бюджетних коштів, своєчасне повернення бюджетних позичок сприятиме підвищенню ефективності функціонування системи місцевих фінансів, а загалом і оздоровленню державних фінансів [3].

Література:

1. Кульчицький М.І., Журба О.Ю. Ефективність використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів / Кульчицький М.І., Журба О.Ю. // Наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни: збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація “Перспектива”. – Видавничий дім “Гельветика”, 2015. – С. 63-68.
2. Барецький В. Передумови реформування місцевих фінансів / В. Барецький // Наук. вісник Національної академії Держ. податк. служби України. – 2008. - № 27. – С. 72-77.
3. Гушта О. В. Порядок формування та використання коштів місцевих бюджетів / О. В. Гушта // Фінанси України. 2009. - № 1. – С. 10-15.
4. Кульчицький М.І. Проблеми та шляхи удосконалення бюджетної системи України // Регіональна економіка. - 2000. - №1. - С. 14-21.

Калініченко З. Д.

кандидат економічних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ДІЯЛЬНІСТЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИМ ПРОЯВАМ У ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Вчинення злочинів економічного спрямування за участю суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності в Україні останнім часом

викликає занепокоєння, оскільки становище, що склалося у цій сфері, рівень їх вчинення та масштаби заподіяних матеріальних збитків державним інтересам загрожують зростанням негативного іміджу держави.

Моніторинг та спроби раннього виявлення суб'єктів тіньової економіки, які застосовуються в діяльності органів державної фіскальної служби, дозволяють лише наближено оцінити обсяги тіньового обігу коштів.

Збільшення злочинів економічного спрямування за участю суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності пов'язано з багатьма чинниками, в тому числі високим рівнем корупції серед чиновників. Матеріали судової практики свідчать, що корупційні дії вчиняють особи, на яких відповідно до чинного законодавства покладено обов'язки щодо протидії злочинності [1].

Забезпечення належної організації діяльності правоохоронних і контролюючих органів щодо протидії злочинним проявам у економічній сфері потребує відповідного нормативно-правового забезпечення. Сучасний стан протидії злочинності в Україні вимагає ретельного аналізу різнопланових економічних процесів, оптимізації системи оподаткування, дерегуляції підприємницької діяльності.

З іншого боку, виникає необхідність у більш чіткому визначенні змісту окремих категорій, що дозволить зняти дискусійні питання, які мають неоднозначне тлумачення в організації діяльності як контролюючих, правоохоронних органів, так і суб'єктів господарювання.

Для належної організації діяльності правоохоронних органів з виявлення, оперативного документування та розслідування злочинів, учинених із використанням можливостей суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності необхідно визначитися з їх характерними ознаками й особливостями змісту злочинної діяльності та різновидами таких суб'єктів господарювання.

Відповідний ґрунтовний аналіз незаконної діяльності фіктивних підприємств щодо їх державної реєстрації, взяття їх на податковий облік в органах державної податкової служби, звітування таких суб'єктів господарювання в податкових органах, проведення контрольно-перевірочної роботи щодо таких суб'єктів господарювання дозволить запропонувати обґрунтовані рекомендації стосовно організації діяльності контролюючих, правоохоронних органів, усунення умов і причин, що сприяють поширенню таких суб'єктів господарювання у фінансово-господарському обороті України.

Фіктивні підприємства (суб'єкти господарської діяльності з ознаками фіктивності), у сучасному їх розумінні, у господарському обороті України та діяльності правоохоронних і контролюючих органів з'явилися у 90-х роках минулого століття. Такі суб'єкти утворилися внаслідок поширення підприємницької діяльності та як універсальний інструментарій для вчинення й приховування змісту злочинної діяльності. Протягом зазначеного часу фіктивні підприємства адаптувалися до реалій сьогодення і на сьогодні їх поширення та матеріальна шкода, яка завдається їх діями, становлять загрозу економічній безпеці держави [2].

Про стійкість злочинної діяльності фіктивних підприємств та поширення її майже на всю територію України свідчить практика правоохоронних органів.

На поширення в Україні суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності вплинула практика існування таких фіктивних підприємств в інших країнах, а також багаторічна практика існування офшорних юрисдикцій (англ. „ofshore” - „поза берегом”), офшорних підприємств, які, фактично, мають аналогічне призначення - приховати реальних власників капіталів, приховати реальний фінансовий стан бізнесу, приховати зміст фінансово-господарських операцій, використати території з низькою чи нульовою податковою ставкою на отримані доходи, високий рівень банківської та комерційної секретності і неможливості отримання даних стосовно власників банківських рахунків, прості вимоги до ліцензування діяльності та отримання відповідних дозволів у країнах перебування тощо.

Умовами, що сприяють поширенню суб'єктів господарювання з ознакам фіктивності на території України, є також непродумана податкова політика держави, відсутність належного контролю з боку правоохоронних і контролюючих органів і що найбільше, на нашу думку, вплинуло на їх поширення - високий рівень корупції державних службовців, які задіяні в здійсненні державної реєстрації, проведенні контрольної-перевірочної роботи суб'єктів господарювання.

На поширення злочинів, пов'язаних із несплатою податків, поширення суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності, певною мірою, впливає ставлення громадян України до проблем у даній сфері. Опитування, проведене Інститутом проблем управління імені Горшеніна, свідчить про те, що кожний п'ятий українець вважає, що податки можна не платити. Дані опитування свідчать, що лише третина громадян України (30,8 %) засуджує людей, що ухиляються від сплати податків. Майже стільки ж респондентів (28,1 %) ставляться до цих людей байдуже, а чверть опитаних (25,7 %) заявили, що розуміють їх. Дві третини опитаних

(66,9 %) вважають ухилення від податків виправданим, якщо держава не виконує зобов'язань перед своїми громадянами. Половина громадян України (50,7 %) вважають, що багато хто не платить податки тому, що знають, що ці гроші не будуть використані за призначенням - на благо платників податків [2].

Практика правоохоронних органів України та інших країн свідчить про використання фіктивних суб'єктів господарювання для вчинення різних злочинів. Більшість виявлених фактів правоохоронними органами свідчить про використання таких фіктивних підприємств для вчинення злочинів, пов'язаних з підприємницькою, господарською та зовнішньоекономічною діяльністю (ухилення від сплати податків, незаконне відшкодування податку на додану вартість, розкрадання грошових коштів, майна, легалізація коштів злочинного походження, легалізація товарів, ввезених на митну територію України контрабандним шляхом тощо). Нерідко суб'єкти господарювання з ознаками фіктивності використовують для вчинення шахрайських дій як щодо фізичних, так і юридичних осіб, у фінансово-господарських операціях незаконного (фіктивного) експорту, надання фіктивних послуг щодо працевлаштування громадян, завищення витрат при виконанні робіт, наданні послуг тощо.

Розглядаючи проблематику суспільної небезпеки та шкідливості існування у господарському обороті України фіктивних суб'єктів господарювання, доцільно зауважити, що такі суб'єкти є загрозою економічній безпеці держави, враховуючи ту матеріальну шкоду, яка завдається за результатами ненадходження податків та інших обов'язкових платежів до бюджету, розкраданням грошових коштів із бюджету внаслідок незаконного відшкодування податку на додану вартість, використання не за призначення державних коштів у сфері закупівель товарів і робіт за кошти бюджету.

Наявний борг держави суб'єктам господарювання з податку на додану вартість, фактично, є віртуально створеним у результаті використання можливостей фіктивних підприємств у механізмі незаконного відшкодування податку на додану вартість. Зазначене стосується також поширення фактів легалізації коштів злочинного походження, незаконного виведення за межі України грошових коштів і повернення їх в Україну як інвестицій, що створює нерівні умови підприємницької діяльності для різних суб'єктів господарювання та впливає на міжнародний імідж України, як країни, яка не протидіє фактам легалізації коштів, які отримані за результатами злочинної діяльності.

Наявність і поширення в Україні використання у господарському обороті суб'єктів підприємницької діяльності з ознаками фіктивності нівелює намагання контролюючих і правоохоронних органів контролю за змістом господарської діяльності, створює умови для вседозволеності та можливості невідворотності покарання за вчинені злочини.

Незважаючи на комплекс заходів, які проводяться правоохоронними та контролюючими органами з метою запобігання державній реєстрації суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності та протидії поширенню фіктивному підприємництву, іншим злочинам, пов'язаним із використанням можливостей фіктивних підприємств, офіційна статистика в цьому напрямі залишається вкрай негативною.

Необхідно також врахувати, що злочини, що вчиняються з використанням можливостей суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності, характеризуються високим ступенем латентності, відповідним чином, значна кількість злочинних проявів залишається не встановленою та не стала надбанням офіційної статистики.

Виходячи із аналізу складу злочину, визначеного ст. 205 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за фіктивне підприємництво, суб'єкт господарювання з ознаками фіктивності розглядається як створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності з метою прикриття незаконної діяльності, або здійснення діяльності, щодо яких є заборона.

Протидія поширенню в фінансово-господарському обігу України фіктивних підприємств потребує комплексу заходів нормативно-правового, організаційного, управлінського характеру. Зменшення впливу фіктивних підприємств на рівень тіньових економічних процесів, відповідно, вплине на зменшення поширення злочинів, пов'язаних із несплатою податків, інших злочинів економічного спрямування.

Література

1. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів // Юридична енциклопедія. 6 том. Т.-Я / Шемшученко Ю.С. (голова редколегії). - К.: Вид-во "Укр. енциклопедія імені М.П.Бажана", 2004. - С. 239-240.
2. Фіктивне управління суб'єктом господарювання у механізмі злочинного ухилення від оподаткування: проблеми кримінально-правової кваліфікації // Підприємництво, господарство і право. - 2015. - № 5. - С. 127-132.